

RIIGIKOGU

2. istungjärk.

Protokoll nr. 35 (15).

1923. a.

Sisu: 1. Päewakorra täiendamine. — 2. Riigi majandusnõukogu ja komisjonide täiendawad walimised. — 3. Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise õiguse seaduse muutmise seaduse wäljatöötamiseks komisjoni walimine — wanematekogu ettepanek. (Walimise jagaja 10.) — 4. Õlle walmistamise ja müügi seaduse täiendamise seaduseelnõu — I lugemisel. Tagasi lükatud. — 5. Eesti ja Rootsi wahel sõlmitud kaubalepingu kinnitamise seadus — III lugemisel. Wastu wõetud. — 6. Kolmanda rahwuswahelise töökonwerentsi poolt Genfis wastuwõetud nädala-puhkepäewade konwentsiooni kinnitamiseseadus — III lugemisel. Wastu wõetud. — 7. Piiriäärsesse maarippa ja üle riigipiiri kaupade, toiduainete ja loomade wäljaweo-seaduse muutmise seadus — III lugemisel. Wastu wõetud. — 8. Merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 9. Awalikkude raamatukogude seadus — II lugemisel.

II Riigikogu koosolek 2. nowembril 1923 a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 85 Riigikogu liiget.

Koosolekut juhatab esimees **J. Tõnisson**.

Sekretäri kohal abisekretäär **J. Wain**.

Walitsuse looshis: põllutöominister **A. Kerem**, sõjaminister **A. Anderkopp**, sise-minister **K. Einbund**, wälisminister **Fr. Akel**, kaubandus-tööstusminister **B Rostfeld**.

Päewakord:

1. Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise õiguse seaduse muutmise seaduse wäljatöötamiseks komisjoni walimine — wanematekogu ettepanek. (Walimise jagaja 10).

2. Õlle walmistamise ja müügi seaduse täiendamise seaduseelnõu — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

3. Eesti ja Rootsi wahel sõlmitud kaubalepingu kinnitamise seadus — III lugemisel.

4. Kolmanda rahwuswahelise töökonwerentsi poolt Genfis wastuwõetud nädala-puhkepäewade konwentsiooni kinnitamiseseadus — III lugemisel.

5. Piiriäärsesse maarippa ja üle riigipiiri kaupade, toiduainete ja loomade wäljaweo-seaduse muutmise seadus — III lugemisel.

6. Merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide seadus — II lugemisel.

7. Awalikkude raamatukogude seadus — II lugemisel.

Koosolek algab kell 5.10 min.

1. Päewakorra täiendamine. Juhataja **J. Tõnisson**: Päewakord on Riigikogu liigetele

kätte saadetud. Päewakorra täiendamiseks on põllumeestekogude rühma nimel Riigikogu liikme Martinson'i poolt ettepanek tehtud esimese päewakorra-punktina wõtta komisjonide täiendawad walimised. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastuwõetud, — seega on päewakord täiendusega wastu wõetud.

2. Riigi majandusnõukogu ja komisjonide täiendawad walimised. Põllumeeste Riigikogu rühma poolt on ettepanek tehtud riigi majandusnõukogusse sealt tagasiastunud rkl. Pärlin'i asemele walida rkl. Kesküll. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Kesküll riigi majandusnõukogu liikmeks walitud.

Iseseiswa sotsialistliku töölispartei Riigikogu rühma poolt on ettepanek tehtud omawalitsuse komisjonist tagasiastunud rkl. Jonas'e asemele walida rkl. Tiks. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Tiks omawalitsuse komisjoni liikmeks walitud.

3. Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise õiguse seaduse muutmise seaduse wäljatöötamiseks komisjoni walimine — wanematekogu ettepanek. (Walimise jagaja 10.) Wanematekogu poolt on ettepanek tehtud walida komisjon Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamise õiguse seaduse muutmise seaduse wäljatöötamiseks. Walimisjagajaks wõtta arw 10. Palun sekretäari teatada mitu esitajat selle walimisjagaja juures üksikud komisjonid saawad.

Abisekretäär **J. Wain**: Walimisjagaja 10 juures tuleb rühmadel kandidaate järgmisel arwul ette panna (loeb.):

Põllumeestekogude Riigikogu rühma poolt 3 esitajat.

Riigikogu demokraatliku liidu poolt 2 esitajat.

Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt 2 esitajat.

Tööerakonna Riigikogu rühma poolt 1 esitaja.

Eestimaa töörahwa partei Riigikogu rühma poolt 1 esitaja.

Asunikude, riigirentnikkude ja wäikepõllupidajate Riigikogu rühma poolt 1 esitaja.

Iseseiswa sotsialistliku töölispartei Riigikogu rühma poolt 1 esitaja.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on wanematekogude ettepanek wastu wõetud. Palun kandidaate ette panna. (Juhatusese antakse kirjalikud ettepanekud kandidaatide kohta.)

Ette pandud on järgmised kandidaadid:

põllumeestekogude Riigikogu rühma poolt A. Tupits, J. Soots, O. Rütli.

Riigikogu demokraatliku liidu poolt J. Jaakson, W. Linnamägi.

Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühma poolt K. Wirma, A. Rei.

Tööerakonna Riigikogu rühma poolt Th. Pool.

Eestimaa töörahwa partei Riigikogu rühma poolt R. Weiram.

Asunikude, riigirentnikkude ja wäikepõllupidajate Riigikogu rühma poolt R. Penno.

Iseseiswa sotsialistliku töölispartei Riigikogu rühma poolt J. Piiskar.

Kas tehakse ettepanekuid hääletamise korra kohta: (Wahelhüüded: Korraga!) Ettepanek on tehtud korraga walida. Ettepaneku wastu keegi ei waidle, — loenta wastu wõetuks. Kas soowitakse kandidaatide nimede ettekandmist? (Wahelhüüded: Ei!) Kandidaatide nimede ettekandmist ei soowita. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ette pandud kandidaadid walitud.

4. **Ölle walmistamise ja müügi seaduse täiendamise seaduseelnõu** — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Tonkman**: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Rahaasjanduse komisjon waatas Wabariigi Walituse poolt esitatud ölle walmistamise ja müügi seaduse täiendamise seaduseelnõu läbi ja leidis, et sellel seadusel praegu mingisugust tegelikku tarwidust ei ole ja otustas seda mitte arutamise alla wõtta, waid tagasi lükata. Rahaasjanduse komisjoni nimel teen ettepaneku käesolew seaduseelnõu tagasi lükata.

W. Hasselblatt (saks.): Mina teen ettepaneku seda seaduseelnõu wastu wõtta. Komisjon ei ole käesolewas asjas nähtawasti mitte silmas pidanud, et aktsiisimaks on äratarwitamise maks, Verbrauchsteuer, ja kui nüüd rikutud ölu ei saa ära tarwitatud, siis iseenesest langeb ka aktsiisimaks ära, sest aktsiisimaksust on wabastatud ölu, mis wäljamaale weetakse, ainult sellepärast, et teda mitte sisemaal ära ei tarwitataks. Järjekult on selge, et rikutud ölle eest tuleb aktsiis tagasi maksta mitte ainult siis, kui ta wälja wiiakse ehk ette wõte tulekahju läbi rikutud saab, waid ka teistel põhjustel, kui ta wabrikus äratarwitamiseks kõlbmata jäi. Kui meie seda seaduseelnõu wastu ei wõta, siis sunnime öllewabrikante sarnast komöödiat tegema, et nad rikutud ölle wiivad wälja, see tähendab — Tallinna sadamasse ja sellega saawad nemad aktsiisimaksu tagasi, kuna see ölu wõiks ka Tartus wõi Jõhwis, kus teda walmistatakse, wälja walatud saada, aga mitte Tallinna sadamas. Nendel motiividel teen ettepaneku käesolewat seaduseelnõu I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **J. Tõnisson**: On tehtud kaks ettepanekut: rahaasjanduse komisjoni poolt — käesolew seaduseelnõu tagasi lükata ja teine rkl. Hasselblatt'i poolt — käesolew seaduseelnõu I lugemisel wastu wõtta. Kes on komisjoni ettepaneku poolt? (Hääletatakse.) Nähtawa enamuse on poolt. (Hüüded: Ära lugesda!) Soowitakse häälte lugemist, siis hääletan uuesti. Kes on komisjoni ettepaneku poolt. (Hääletatakse, loetakse hääli.) Komisjoni ettepanek

on saanud poolt 39 häält, vastu 9, sellega vastu võetud, see tähendab — seaduseelnõu on tagasi lükatud.

5. Eesti ja Rootsi vahel sõlmitud kaubalepingu kinnitamise seadus — III lugemisel. Wäliskomisjoni aruandja **H. Laretei** (loeb): Eesti ja Rootsi vahel sõlmitud kaubalepingu kinnitamise seadus.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Pealkiri on nähtava enamusega vastu võetud.

Aruandja **H. Laretei** (loeb): § 1. Eesti wabariigi välisministri ning Rootsi erakorralise saadiku ja täisõigusliku ministri Eestis vahel 7. juulil 1923 a. wahetatud nooted Eesti ja Rootsi wastastikuste kaubandusliste wahekordade arendamise ja edendamise asjus tunnustatakse kinnitatuks (ratifitseerituks.)

Nootede tekst ühes eestikeelse tõlkega awaldatakse alljärgnewalt ühes käesolewa seadusega.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 1 on nähtava enamusega vastu võetud.

Aruandja **H. Laretei** (loeb): § 2. See seadus astub jõusse tema wastuwõtmisega.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 2 on nähtava enamusega vastu võetud. Panen kogu seaduse lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seadus lõpuhääletamisel vastu võetud.

Aruandja **H. Laretei**: Teen ettepaneku seda seadust vastu wõtta ilma redaktsiooni komisjoni andmata, kuna wäliskomisjonis ta on ühe redaktsiooni komisjoni liikme poolt juba läbi waadatud ja seaduse tekst on harilik ratifitseerimise tekst, milles iseäralisi muudatusi ei ole.

Juhataja **J. Tõnisson**: Panen hääletamisele aruandja poolt tehtud ettepaneku — seadus vastu wõtta ilma redaktsiooni komisjoni andmata. (Hääletatakse.) Ettepanek on nähtava enamusega vastu võetud.

6. Kolmanda rahvuswahelise töökonwerentsi poolt Genfis wastuwõetud nädala-puhkepäewade konventsiooni kinnitamise seadus — III lugemisel. Wäliskomisjoni aruandja **K. Ast** (loeb): Kolmanda rahvuswahelise töökonwerentsi poolt Genfis wastuwõetud nädala-puhkepäewade konventsiooni kinnitamise seadus.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on pealkiri vastu võetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): § 1. Kolmanda rahvuswahelise töökonwerentsi poolt Genfis (25. oktoobrist kuni 10. nowembrini 1921 a.) wastuwõetud konventsiooni eelnõu nädala-puhkepäewade kohta tööstusettewõtetes tunnustatakse kinnitatuks.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 1 on nähtava enamusega vastu võetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): § 2. Paragrahw 1. tähendatud konventsioon eestikeelse tõlkega awaldatakse ühes käesolewa seadusega.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 2 on nähtava enamusega vastu võetud. Panen kogu seaduse lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on seadus lõpuhääletamisel vastu võetud.

Aruandja **K. Ast**: Teen ettepaneku seadust maksma panna ilma redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja **J. Tõnisson**: Panen aruandja poolt tehtud ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtava enamusega on ettepanek vastu võetud.

7. Piiriäärse Uldkomisjoni aruandja A. Jõeäär (loeb): Piiriäärsele maarippa ja üle riigipiiri kaupade, toiduainete ja loomade wäljaweeduse muutmise seadus — III lugemisel. Uldkomisjoni aruandja **A. Jõeäär** (loeb): Piiriäärsele maarippa ja üle riigipiiri kaupade, toiduainete ja loomade wäljaweeduse muutmise seadus.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) Pealkiri on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Jõeäär** (loeb): § 1. Seadusest 6. septembrist 1920 a. kaupade, toiduainete ja loomade wäljaweo kohta 10-werstalisse mannermaa piiriäärsele maarippa ja üle riigi piiri („Riigi Teataja“ nr. 155/156 — 1920 a.) — tühistatakse §§ 3, 4, 5, ja 6, samuti §§ 1, 16, 17, 19 ja 20 sedawõrd, kui nad kaupade, toiduainete ja loomade weosse tähendatud piiriäärsele maarippa puutuwad.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Jõeäär** (loeb): § 2. Kõik käesolewa seaduse maksmapanemise ajaks lõpetamata jäänud kohtuasjad, mis eelpool nimetatud seaduse §§ 3—4 nõudmiste wastu eksimiste tõttu tekkinud, lõpetatakse ära ja isikud, kes nende peale pandud karistuse ära ei ole kannud, wabastatakse kandmatajäänud karistusest.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud. Panen kogu seaduse kolmanda lugemise järele lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Seadus on lõpuhääletamisel nähtawa enamusega wastu wõetud.

8. Merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **E. Weberman** (loeb): Merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide seadus.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) Sellega on pealkiri nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **E. Weberman** (loeb): § 1. Seaduses (S. K. XI, 2. j. 1903 a. ja järg. 1912 a. § 467 lisa) ettenähtud nõuete täitmiseks merilaewade tulede kohta peawad kõik Eesti ning ka Eesti sadamatesse sissesõitwad ehk nendest wäljasõitwad wäljamaa merilaewad määrustele wastawate positsioonlaternatega ja udusignaalide sisseseadetega warustatud olema.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **E. Weberman** (loeb): § 2. Määrused merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide sisseseade kohta antakse wälja Wabariigi Walitsuse poolt.

Juhataja **J. Tõnisson:** (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **E. Weberman** (loeb): § 3. Merilaewade positsioonlaternate ja udusignaalide sisseseadete järelewaatus teostatakse meriasjanduse peawalitsuse tuletornide osakonna poolt, kes laewale tunnistuse wälja annab, et positsioonlaternad ja udusignaalide sisseseaded määrustele wastawad. See tunnistus peab alati laewal alal hoitama.

Wäljaantawate tunnistuste eest wõetakse maksu, mille suuruse kindlaks määrab teedeminister.

M. Juhkam (tõer.): Leian, et põhjust ei ole, et seaduses ette tuuakse peenusi, kui see, et järelewaatus teostatakse meriasjanduse peawalitsuse tuletornide osakonna poolt. Teen ettepaneku sõnade asemel „teostatakse meriasjanduse peawalitsuse tuletornide osakonna poolt“ lugeda „allub teedeministeriumile.“

Juhataja **J. Tõnisson:** Lõp sõna on aruandjal.

Aruandja **E. Weberman:** Et see muudatus sisuliselt mitte seaduseelnõu ei muuda, siis arwan wõimalikuks sellega ühineda.

Juhataja **J. Tõnisson:** Et aruandja on ettepanekuga ühinenud, sellepärast tuleb § 3-as hääletamisele parandatud kujul, nii et maha kustutakse sõnad „teostatakse“ kunni „osakonna poolt“, asemele kirjutatakse „allub teedeministeriumile“.

Panen paragrahwi muudetud kujul hääletamisele. (Hääletatakse.) § 3 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **E. Weberman** (loeb): § 4. Wäljamaa merilaewade kohta loetakse selle seaduse nõuded täidetuks, kui nad warustatud on oma riigi wastawate ametiasutuste positsioonlaternate ja udusignaalide tunnistustega, ning kui nende

riigi ja Eesti wahel on sõlmitud konvent-sioon positsioonlaterinate ja udusignaalide tunnistuste wastastikku tunnustamise kohta, ehk kui need riigid ilma sellekohase konventsioonita Eesti wabariigi tunnisti tunnistawad.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 4 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **E. Weberman** (loeb): § 5. Kohalikud sadamawõimud walwawad selle järele, et kõik käesolewa seaduse § 1-es nimetatud laewad oleks warustatud § 2-ses tähendatud määruste wastawate ja õieti ülesseatud positsioonlaterinatega ning § 3-as ja § 4-as ettenähtud tunnistustega.

Juhataja **J. Tõnisson**: (Hääletatakse.) § 5 on nähtawa enamusega wastu wõetud. — seega on seadus II lugemisel wastu wõetud.

9. Awalikkude raamatukogude seadus — II lugemisel.

Hariduskomisjoni aruandja **H. Bauer** (loeb): Awalikkude raamatukogude seadus.

M. Laarman (põl.): Awalikkude raamatukogude seaduse §§ 7 ja 9 panewad riigikassa peale suured kohustused. § 7 nõuab umbes neljakümne-miljonilist wäljaminekut wiie aasta jooksul. Peale selle nõuab § 9 kunni kümne miljonilist wäljaminekut iga aasta. § 8 puudutab neid summasid, mis omawalitsuste poolt awalikkude raamatukogude jaoks määratakse. Minu arwates tuleks see seadus rahaasjanduse- ja omawalitsuse komisjoni läbiwaatamiseks anda. Sellepärast teen ma ettepaneku, enne kui see seadus Riigikogus II lugemisele tuleb, anda teda omawalitsuse- ja rahaasjanduse komisjoni seisukoha wõtmiseks.

Juhataja **J. Tõnisson**: Rkl. Laarmani poolt on ettepanek tehtud, mis kogu seaduse kohta käib, sellepärast panen ma selle ettepaneku enne pealkirja hääletamist hääletamisele. Kas selle ettepaneku kohta soowitakse sõna? Ei soowita. Siis panen ta hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Päewakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 5.45 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu esimees **J. Tõnisson**.

Abisekretäär **J. Wain**.

